

Codice del candidato:

Državni izpitni center

I SESSIONE D'ESAME

**SLOVENO COME LINGUA SECONDA
NEL TERRITORIO BILINGUE
DELL'ISTRIA SLOVENA**

==== Prova d'esame 1 ====

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

7 giugno 2004 / 90 minuti (30 + 60)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Al candidato è consegnato il fascicolo con allegato il testo base
- staccabile - da analizzare, e due schede di valutazione.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Per iniziare a scrivere attendi il via dell'insegnante preposto.

Leggi attentamente le istruzioni all'interno.

Incolla il tuo codice o scrivi il tuo numero di codice nello spazio apposito su questa pagina in alto a destra.

Questa prova è composta dagli esercizi A e B che si ricollegano al testo base.

La prova d'esame A presenta 9 quesiti. La prova d'esame B ne presenta 14. Ti suggeriamo di impiegare 30 minuti per l'esercizio A e 60 minuti per il B.

Scrivi le risposte negli appositi spazi in modo chiaro e leggibile. Scrivi in corsivo, non usare le lettere in stampatello.

Accanto ai quesiti, sul lato destro, è evidenziato il punteggio possibile.

Abbi fiducia nelle tue possibilità.

Buon lavoro.

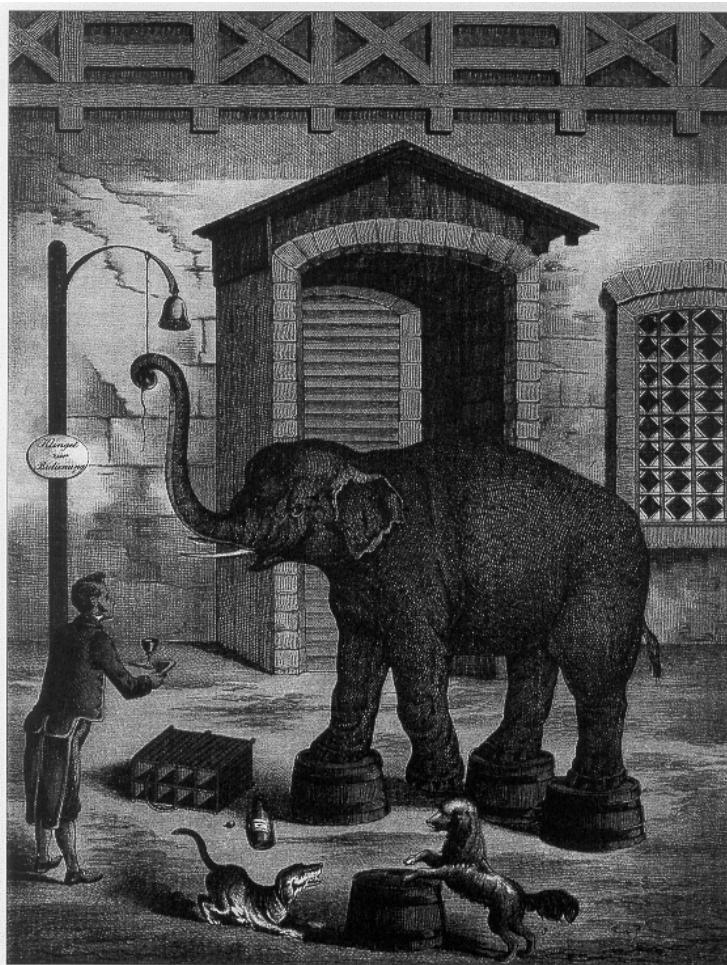
Questa prova ha 11 pagine scritte e 1 pagina bianca.

Izhodiščno besedilo k 1. izpitni poli

36 REVILJAO 23 ANTIVARNI KOTIČEK
 KNJIGE Besedilo: ROK GLAVAN

NEKAJ PODOB IZ OTROŠTVA

VELIKO OBISKOVALCEV SE OB POGLEDU NA KNJIGE IZ SVOJEGA OTROŠTVA RAZNEŽI IN NAZADNJE JO KUPI. ANTIKVARIAT JE TRGOVINA Z NOSTALGIJO. KER MLAJŠO PRODUKCIJO KNJIG ZA OTROKE SORAZMERNO DOBRO POZNAMO, NAJ TOKRAT PREDSTAVIM NEKAJ TISKOV, PO KATERIH SO LISTALI, RISALI ALI PA JIM TRGALI LISTE NAŠI DEDKI IN BABICE, KO SO BILI ŠE ZELO MAJHNI. RAVNO TA NJHOVA ZAVZETOST PRI PRELISTAVANJU IN USTVARJANJU »MOZAIKOV« IZ KNJIŽNIH LISTOV JE VZROK, DA JE STARIH OTROŠKIH KNJIG ZELO MALO OHRANJENIH. NI PA OHRANJENE TUDI NOBENE ZANESLJIVE BIBLIOGRAFIJE, KI BI NAM DALA PODATKE O TEM, KAJ JE SPLOH IZŠLO.

Podoba slona, ki si z zvonjenjem prikljče obed. (Der Zoologische Garten)

Ob koncu 19. stoletja televizije še ni bilo, pa tudi živalski vrt, kjer bi otrok lahko videl slona, žirafa ali opico, ni bil vsakomur dostopen. Zato so natisnili knjigo, v kateri so predstavili živalski svet. *Der Zoologische Garten* je čudovita, z litografijami opremljena slikanica, ki je predstavila živali iz berlinskega živalskega vrta. Med tekstom so dodane slike. Ena od njih je podoba slona, ki si z zvonjenjem prikljče obed. Slikanica je najverjetneje nastala v letih 1880–1890.

Tudi Slovenci smo kmalu sledili nemškemu vzorom. Ljubljanski založnik, knjigar in antikvar Karl Till s Kongresnega trga 8 v Ljubljani je leta 1891 izdal *Priradopis v podobah – Živalstvo v 250 podobah v porabo pri nazornem pouku*. Na 23 straneh velikega formata je s slovenskim poimenovanjem predstavljeno živalsko kraljestvo.

Da na Kranjskem nismo bili v zaostanku za svetovnimi literarnimi tokovi priča knjiga *Stric Tomaž ali Življenje zamorcev v Ameriki*, ki jo je leta 1853 v Celovcu izdal Janez Leon. Delo je napisala Harriet Beecher Stowe in se v kasnejšem prevodu imenuje *Koča strica Toma*. Roman o suženjskem življenju na jugu ZDA je avtorica izdala leta 1852. Komaj dobro leto kasneje pa so ga že lahko brali pri nas v prevodu Janeza Božiča.

Leta 1900 je znani ljubljanski založnik in kulturni mecen Lavoslav Schwentner izdal knjigo *Sladki orehi*. V njej je na dvanajstih listih zastavljena kopica matematičnih »orehov«, ki so opremljeni s podobami. Posvečeni so mladim matematikom, saj v uvodu piše: *Drobe naj jih in uživajo naši mladi računarji*.

Pri istem založniku je izšla slikanica *Plavuša in Nuša dva škrata in druge nemarna jata*.

V njej so zbrane in s slikami opremljene pesmice o otroških pobalin-
 stvih:

Plavuš in Nuša dva škrata in druge nemarna jata

Der Zoologische Garten

Stric Tomaž ali Življenje zamorcev v Ameriki

Palčki Poljanci

Prirodopis v podobah — Zivalstvo v 250 podobah v porabi pri nazornem pouku

»Vse o sodrgi tej mali, lahko v knjigi boste brali, kar pogosto se zgodi, pa naslikanostoji.«

O palčkih s Poljane in njihovih dogodivščinah lahko preberemo v knjigi *Palčki Poljanci*, ki jo je v slovenski jezik prevedel Oton Zupančič. Žal knjiga ni opremljena z letnico izdaje, a gotovo je pred letom 1908. Tako kot prejšnje je tudi ta iz Schwentnerjevega založniškega kotička.

Seveda pa so morali malčki najprej spoznati črke. V ta namen so v šolah uporabljali *Mojo prvo čitanko za najnižjo stopnjo občin ljudskih šol*. »Po analitično – sintetični metodi« jo je priredil Ivan Krulec. Knjiga je bila natisnjena leta 1913 na Dunaju in je bila na voljo v Cesarsko kraljevi zalogi šolskih knjig. Da so knjigo uporabljali po 1. svetovni vojni, nam pove debelo prečrtan in še prelepljen sestavek z naslovom *Naš cesar*.

Nazadnje še za mlade in tudi tiste malo manj ponujamo *Knjigo o dostojnem vedenju*, ki jo je v vojnem letu 1916 izdal ljubljanski knjigar Anton Turk. Po raznih virih jo je sestavil Silvester Košutnik. »In kakšen namen ima naša knjižica? Na pregleden in umljiv način se bodo v nji obravnavala vsa pravila lepega vedenja, s katerimi se lahko stopi v vsako boljšo družbo. Treba si jih je le zapomniti in se vedno in povsod po njih ravnati.«

Knjiga o dostojnem vedenju

Moja prva čitanka

Sladki orehi

A – bralno razumevanje

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. V sinopsisu avtor sporoča,
- a) da sam zbira stare otroške knjige naših dedkov in babic;
 - b) da otroške knjige zadnjih desetletij kar dobro poznamo;
 - c) da bo v članku predstavil knjige iz antikvariata;
 - č) da je pravkar izšla knjiga z naslovom Nekaj podob iz otroštva.

(Obkrožite pravilna odgovora.)

(2 točki)

2. Kako so v 19. stoletju predstavljali otrokom živali, ki niso/ne živele/živijo pri nas?

(1 točka)

3. Kako smo Slovenci sledili izhajanju knjig v tujini? Navedite vsaj tri zglede, ob njih pa področje, ki ga pokrivajo.

Naslov knjige

Področje

Naslov knjige	Področje

(3 točke)

4. katero časovno razdobje je obravnavano v prispevku? Omejite ga z letnicama.

Napišite imeni in priimka dveh slovenskih založnikov tistega časa.

(1 + 2 = 3 točke)

5. Kakšne orehe so drobili mladi računarji in čemu?
Razložite pomen teh orehov.

(3 točke)

6. Na sliki s podnapisom Palčki Poljanci je med drugim zapisano: »preložil O. Zupančič«.

Zapišite sodobnejši glagol za "preložil". _____

(1 točka)

7. » Vse o sodrgi tej mali,
lahko v knjigi
boste brali,
kar pogosto se zgodi,
pa naslikano stoji. «

a) Koga ali kaj označuje verz *sodrga ta mala*? _____

b) Pretvorite zgornjo poved v nevtralni zapis, v eno poved iz največ treh stavkov.

(2 + 2 = 4 točke)

8. Dopolnite poved:

Antikvariat je trgovina, v kateri prodajajo _____.

(1 točka)

9. Razložite/zapišite pomen, ki ga ima v besedilu naslednja poved: *Antikvariat je trgovina z nostalgijo.*

(2 točki)

B – poznavanje jezika in tvorjenje besedila

1. Razložite pomen besed, kot ga razumete iz izhodiščnega besedila.

tisk _____

bibliografija _____

(2 točki)

2. Besedam poiščite nadpomenko.

slikanica, roman, pesmarica _____

branje, prelistavanje, trganje _____

(2 točki)

3. Povedi dopolnite z ustreznimi predlogi.

Hieronim Megiser, Nемеc, doma _____ Stuttgarta, je Evropi predstavil slovenski jezik. _____

Slovenci in slovenščino se je seznanil _____ Tuebingenu, ko je tam študiral skupaj _____

Jurijem Dalmatinom in _____ Trubarjevima sinovoma. Okoli leta 1581 je prišel _____ grad

Fužine _____ Ljubljani. Leta 1592 je _____ Gradcu izdal slovar štirih jezikov, _____

katerem je prvič sistematično zbral slovanski besedni zaklad.

(4 točke)

4. Osebna lastna imena v imenovalniku postavite v dajalnik in tožilnik ednine.

Osebno lastno ime v imenovalniku	Dajalnik ednine	Tožilnik ednine
Karl Till		
Harriet Beecher Stove		
Lavoslav Schwentner		
Ivan Krulec		
Silvester Košutnik		

(5 točk)

5. V 6. odstavku izhodiščnega besedila poiščite besedo, ki jo v spodnji povedi nadomešča podčrtani zaimek. Napišite jo na črto.

V njej so zbrane in s slikami opremljene pesmice o otroških pobalinstvih.

Beseda, na katero se nanaša podčrtani zaimek, je _____.

(1 točka)

6. Iz naslednjih povedi izpišite glagole in jih razvrstite tako, kot zahteva razpredelnica.

Naj tokrat predstavim nekaj tiskov, po katerih so listali ali pa jim trgali liste naši dedki in babice. Tako zavzeto so prelistavali knjige in iz književnih listov ustvarjali mozaike, da se je otroških knjig zelo malo ohranilo.

Dovršni glagoli	Nedovršni glagoli

Zgornje glagole izpišite v razpredelnico v nedoločniku in jim pripišite vidski par.

Glagol v nedoločniku	Vidski par

(3 + 3 = 6 točk)

7. Besedne zveze prepisite na črto, tako da boste števnik zapisali z besedo.

v 3. izdaji knjige _____

na 23 straneh _____

ob koncu 19. stoletja _____

živalstvo v 250 podobah _____

(4 točke)

8. Na predvidena mesta v razpredelnici vpišite manjkajoče primere za zahtevane besedne vrste iz iste besedne družine.

Samostalnik	Pridevnik	Glagol
knjiga		
		listati
	založniški	

(3 točke)

9. Stavke iz levega stolpca povežite z ustreznim nadaljevanjem tako, da na črto ob vsakem stavku pripišete številko njegovega nadaljevanja iz desnega stolpca.

___ V knjigi je veliko matematičnih nalog,	1. vendar lahko sklepamo, da je izšla pred letom 1908.
___ Knjiga ni opremljena z letnico,	2. kar nam pove debelo prečrtan in še prelepljen naslov Naš cesar.
___ Knjigo so uporabljali po 1. svetovi vojni,	3. ki so opremljene s podobami.
	4. ker je bila natisnjena v antikvariatu Karla Tilla.

(3 točke)

10. Zloženo poved pretvorite v enostavno.

V njej je na dvanajstih listih zastavljena kopica matematičnih »orehov«, ki so opremljeni s podobami.

_____ (2 točki)

11. Odvisnik v naslednji povedi je: osebkov – predmetni – prislovni – prilastkov. Podčrtajte pravilno izbiro.

Nazadnje še za mlade in tudi tiste malo manj ponujamo Knjigo o dostojnem vedenju, ki jo je v vojnem letu 1916 izdal ljubljanski knjigarnar Anton Turk.

(1 točka)

12. V navedenih povedih je samostalnik knjiga v različnih stavčnočlenskih vlogah. Obkrožite črko pred primerom, v katerem ima ta samostalnik vlogo predmeta.

- V knjigi so zbrane s slikami opremljene pesmice o otroških pobalinstvih.
- Zato so natisnili knjigo, v kateri so predstavili živalski svet.
- O palčkih s Poljane in njihovih dogodivščinah lahko preberemo v knjigi Palčki Poljanci.
- Žal, knjiga ni opremljena z letnico izdaje.

(2 točki)

PAGINA BIANCA